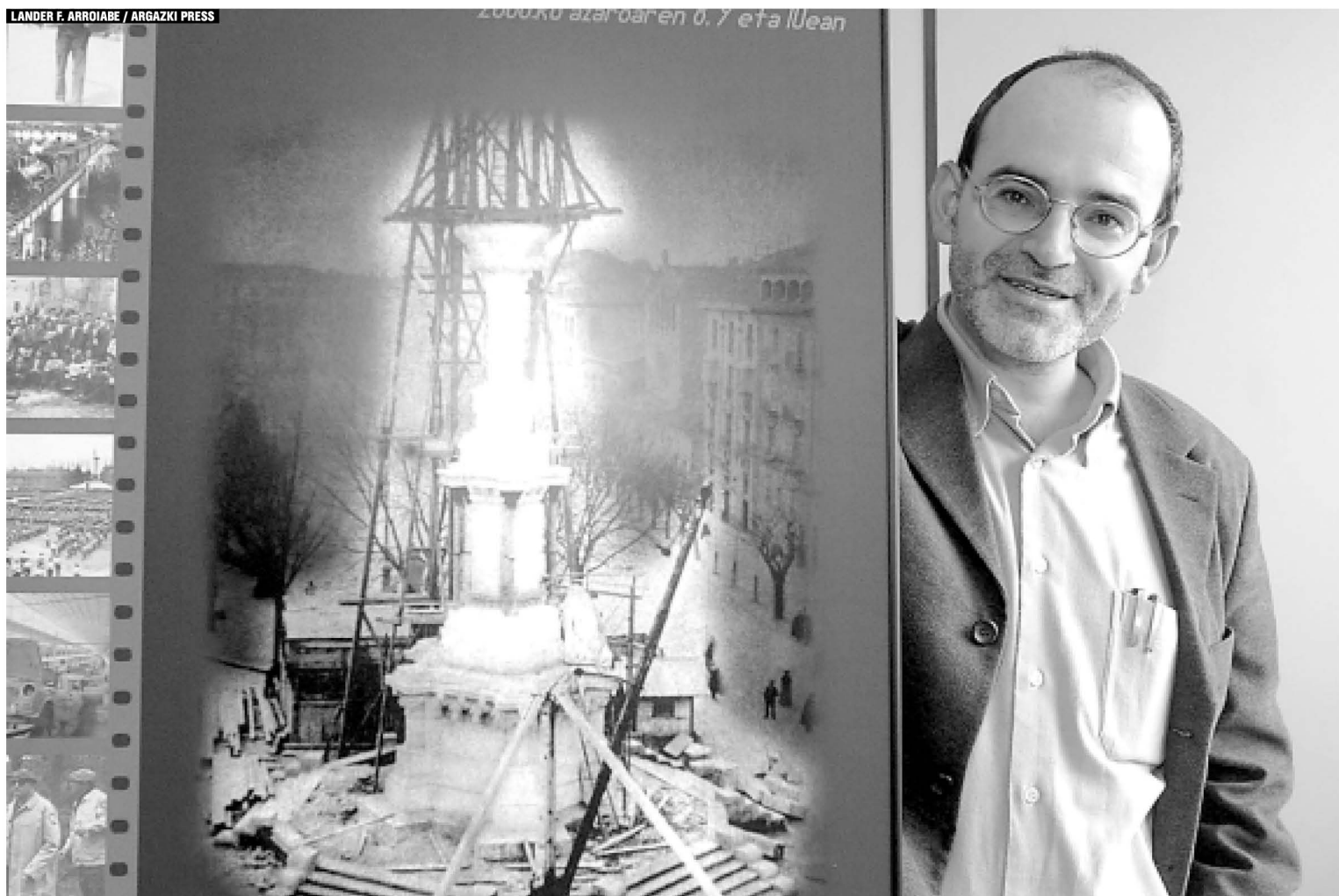

JOSE MIGUEL LANA HISTORIALARIA ETA NUP-EKO IRAKASLEA

«Gure historia prozesu irekia den heinean, Nafarroa eraikitzen ari den zerbait da»

Geronimo Ustariz Institutuak 2000. urtean eginiko jardunaldietan izan ziren adituen hitzak haizeak eraman ez ditzan, liburu mardula argitaratu berri du NUPEk, Jose Miguel Lanaren laguntzarekin. Bertan, XX. mendeko Nafarroari buruzko gogoetak bildu dituzte.

LANDER F. ARROIAE / ARGAZKI PRESS

GIZARTE MUGIMENDUAK

LURRALDEAREN ANTOLAKETA

«Diktadura garaian, harekin batera edo haren eraginez, lurpeko korronteak izan ziren, eta 50eko hamarkadan indarrez azaleratu ziren»

«Nazioarena eraikuntza soziala da, eta gizakion borondatearen arabera osatzen da identitatea. Alde horretatik, estatuen eraikuntza irekita dago»

Kristina Berasain | IRUÑEA

En torno a la Navarra del siglo XX (XX. mendeko Nafarroaren inguruan) izenburua paratu diote gizarte, ekonomia eta historian adituak diren 27 ikertzaileen lanak jaso dituen argitalpenari.

Liburuaren aurrealdean, Nafarroako Foruen monumentuaren argazkia ageri da; zutitzen ari zireneko irudia, hain zuzen ere. Ideia hori nabarmendu nahi izan dute ikerketa lan horrekin: Nafarroa oraindik ere eraikitzen ari den egitura delako ideia, alegia.

■ **XX. mendeko Nafarroaren historia izan duzue ardatz liburu osatzeko garaian; 2000. urte arteko historia, alegia. Ez al da distantzia**

handiagoa behar historia egin ahal izateko?

Ez da denbora kontua; zure lana zorrotza izango dela ziurtatuko duten baliabideak erabiltzea da gakoa. Hori da nork bere burua ez engainatzeko eta lan koherente bat egiteko modu bakarra. Historialariak ezin du historia egin gaur egun dituen kezekin; gaurko ikuspegiarekin, alegia. Eta, jakina, norberaren interesak ere albo batean utzi behar dira.

■ **Nafarroak XX. mendean izan duen garapena izugarria izan dela zehaztu duzue liburuaren aitzinsolasean.**

Bai, eta hori nabarmentzeko modukoa izan da. Hala ere, hori mendebaldeko gizarte guztiek duten gauza bat da. Ildo horretan, Nafarroaren berezitasuna

da Espainiako Gerra Zibilak eta ondorengo diktadurak bilakara horretan ekarri zuten etena. Gizartean, ekonomian eta kulturean gertatzen ari ziren aldaketak garrantzitsuen etena ekarri zuten. Hala ere, horrekin batera edo horren eraginez, beti izan ziren lurpeko korronteak, eta 50eko hamarkadan berriro azaleratu ziren eraldaketa horiek sorrarazten ari ziren mugimenduak, eta indarrez azaleratu, gainera. Ildo horretan, Nafarroak 60ko hamarkadatik aitzina izan zuen garapena izugarria izan da. Ezin ahaztu dugu nekazaritza gizartea izatetik gizarte industrial izatera pasatu dela. Eta are gehiago esango nuke: zerbitzuen gizartean gaudela dagoeneko.

■ **Lurraldearen antolaketa**

oraindik ere eraikitzen ari den egitura bat dela ere esan duzue. Horixe da atera daitekeen ondorio nagusia?

Horixe da liburuarekin helarazi nahi izan dugun ideia. Historia prozesu irekia da, historiak ez dauka bukaera, historia ez da sekula amaituko, eta hori horrela den heinean, Nafarroa eraikitzen eta eraldatzen ari den zerbait da, eraikitzen eta eraldatzen ari garen zerbait, hain zuzen ere. Nazioaren eraikuntza eraikuntza sozial bat da; beraz, gizakion borondatearen arabera osatzen da identitatea. Etengabe eraldatzen ari gara dena, eta, alde horretatik, estatuen eraikuntza ere irekita dago. Nafarroaren kasuan are gehiago; izan ere, hemen eztabaida guztiz irekia dago eta, ez dago ados-

tasunik, inondik inora. Beraz, liburu 2000. urtean amaitzen da baina historia aitzina doa.

■ **Ildo horretan etorkizunean zer gertatuko den iragartzeko modurik al dago?**

Egun dagoenaz baino ezin dugu hitz egin eta egun estatu nazional baten eraketaren afera pil-pilean dago, abertzaletasun zentral eta periferikoen eraketa barne.

■ **Historialari eta aditu zerrrenda luzea bildu duzue liburuan. Ikuspuntu guztiak hartu nahi izan dituzue aintzakotzat, ezta?**

Ez dugu Nafarroako historia soila egin nahi izan eta, xede hori lortzeko, historiaren irudi orokor bat egiten saiatu gara. Alde horretatik, adituek egin dizkiguten ekarpenek oinarria eman digute gure historia ulertzeko. Dena den, gure asmoa ez da historia bere osoan osatzea, beste gauzen artean ezin daitekeelako XX. mendeko Nafarroako historia osatu: ez dago hori egin ahal izateko adina ikerketa eta ez ditugu artxiboak gure eskura, gustatuko litzaigukeen neurrian, bederen. Beraz, liburu laurpen bat dela esan genezake.

■ **Oztopo handia da, beraz, artxiboak zabalik ez egotea zuen lana gauzatzeko?**

Bai funtsezkoa da. Artxiboek oso politika zorrotzak dituzte eta horrek zaildu egiten du historialariaren lana. Arazoa larria da; izan ere, historialariaren lana lan enpirikoa da eta artxiboetan dago behar izaten dugun informazioa, bertan daude gure ezagutzaren oinarri diren informazio iturriak. Arazoa orokorra da, dena den.

■ **Gizarte, ekonomia eta historia beraren alorrak jorratu dituzue liburuan. Suposatzen dut ikuspegi orokor bat behar dela garai jakin batean sakondu ahal izateko?**

Bai hori izan da XX. mendeko historialari klasikoek izan duten mitoa, baina erabateko historia eraikitzeko asmoa utopia dela deritzot. 70eko hamarkadan krisian sartu zen historiaren ikuspegi orokor hori eta paradigma horren suntsipena bizitzen ari gara orain. Hala ere, us-te dut egun oraindik ere zentzua duela ikuspegi ezberdinak modu integratzaile batean jorratzea, eta horren barnean dago historialariak berak bere lanbidearen inguruan egin behar duen hausnarketa ere.